

Asia: VN/25123/2024-YM-313

Lausuntopyyntö Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Meto pitää luonnon monimuotoisuuden vahvistamista ja luonnon tilan parantamista tärkeinä tavoitteina. Ennallistamissuunnitelmassa on kuitenkin edelleen merkittäviä epävarmuuksia erityisesti metsäekosysteemejä koskevien tavoitteiden, vaikutusten, kustannusten ja rahoituksen osalta. Suunnitelman toimeenpanon tulee perustua vapaaehtoisuuteen, kustannustehokkuuteen, alueellisten erityispiirteiden huomioimiseen sekä maanomistajien oikeusturvan turvaamiseen. Metsäalan kilpailukyky, puuhuolto, huoltovarmuus sekä metsäalan työllisyys tulee huomioida tavoitteiden toimeenpanossa nykyistä vahvemmin.

Kommentit luontotyyppien ja lajien tilan parantamisen tavoitteisiin (artiklan 4 tavoitteisiin vastaaminen) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

Meto pitää perusteltuna sitä, että toimeenpanon alkuvaiheessa painopiste kohdistuu Natura-alueisiin ja valtion maille. Metsäluontotyyppejä koskevat tavoitteet ovat kuitenkin vielä keskeneräisiä eikä niiden vaikutuksia metsätalouteen ole arvioitu riittävällä tarkkuudella. Yksityismailla ennallistamisen tulee perustua METSO-ohjelman kaltaisiin vapaaehtoiisiin keinoihin. Mahdolliset käyttörajoitukset on korvattava täysimääräisesti. Lisäksi luontotyyppien kartoitukseen liittyvät tietopuutteet on ratkaistava ennen uusien velvoitteiden asettamista.

Kommentit meriekosysteemien ennallistamistavoitteisiin (artiklan 5 tavoitteisiin vastaaminen) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luvut 2-3)

Meto pitää vesien tilan parantamista ja ravinnekuormituksen vähentämistä perusteltuina tavoitteina. Toimenpiteiden tulee kohdistua ensisijaisesti merkittävimpiin kuormituslähteisiin kustannusvaikuttavuuden perusteella. Metsätalouteen kohdistuvien uusien velvoitteiden sijaan tulee ensisijaisesti kehittää kannusteita ja neuvontaa sekä hyödyntää valuma-alueiden suunnittelua.

Kaupunkiekosysteemialueiden rajauksiin liittyvät kommentit / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

Metolla ei ole merkittäviä huomautuksia kaupunkiekosysteemialueiden rajauksiin. Suunnittelussa tulee kuitenkin varmistaa, etteivät mahdolliset tulevat tavoitteet lisää kuntien tai muiden toimijoiden hallinnollista taakkaa kohtuuttomasti.

Kommentit jokien ennallistamistavoitteisiin (artiklan 9 tavoitteisiin vastaaminen) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

Meto kannattaa sellaisten vaellusesteiden poistamista, joilla ei enää ole yhteiskunnallista käyttöä. Toimenpiteiden tulee perustua paikalliseen hyväksyttävyyteen, huolellisiin vaikutusarvioihin ja vapaaehtoiseen yhteistyöhön. Metsätalouden, energiantuotannon, vesihuollon ja muiden alueellisten tarpeiden yhteensovittaminen on tärkeää.

Kommentit pölyttäjäkantojen ennallistamistavoitteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

Meto pitää kannatettavana, että tavoitteissa huomioidaan Suomen erityisolosuhteet. Toimenpiteiden tulee perustua tutkimustietoon ja kohdistua aidosti tunnistettuihin ongelmiin. Metsäalan näkökulmasta tärkeää on hyödyntää olemassa olevia luonnonhoidon keinoja ilman tarpeetonta lisäsääntelyä.

Maatalousindikaattoreiden valintaan ja turvemaan määritelmään liittyvät kommentit / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

Meto pitää perusteltuna kansallisten olosuhteiden huomioimista indikaattorivalinnoissa. Turvemaiden käyttöön liittyvissä ratkaisuissa tulee ensisijaisesti hyödyntää vapaaehtoisia kannustimia. Maanomistajien mahdollisuudet harjoittaa kannattavaa elinkeinotoimintaa sekä omaisuudensuojaa on turvattava kaikissa toimeenpanoratkaisuissa.

Metsäindikaattoreiden valintaan liittyvät kommentit / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

Meto pitää myönteisenä, että Suomelle huonosti soveltuva orgaanisen hiilen indikaattori jätetään pois tarkastelusta. Metsäindikaattoreiden tulee perustua luotettavaan ja kustannustehokkaasti kerättävään tietoon. Indikaattoreiden tavoitteiden asettamisen yhteydessä tulee arvioida vaikutukset metsätalouden toimintaedellytyksiin, puuntuotantoon, puuhuoltoon sekä metsäalan työllisyyteen. Indikaattoreita ei tule käyttää perusteena uusille velvoitteille ilman kattavaa vaikutusarviointia.

Kommentit heikentämättömyysvelvoitteen kansallisen toimeenpanon ja joustavaan soveltamiseen. Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto luku 6. Heikentämättömyysvelvoitteen kansallista toimeenpanoa valmistellaan erillisessä lakihankkeessa (<https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM022:00/2025>), josta järjestetään oma erillinen lausuntokierros valmistelun edetessä.

Meto korostaa oikeusvarmuuden ja ennakoitavuuden merkitystä. Heikentämättömyysvelvoitteen toimeenpano ei saa johtaa epäselviin tulkintatilanteisiin, hallinnollisen taakan kasvuun tai investointien hidastumiseen. Metsänomistajille, yrityksille ja viranomaisille tulee muodostua selkeä käsitys velvoitteen soveltamisesta. Mahdollisia ekologisen kompensaation mekanismeja tulee arvioida huolellisesti siten, ettei niiden soveltaminen johda kohtuuttomiin kustannuksiin, epäselviin velvoitteisiin tai metsätalouden toimintaedellytysten heikkenemiseen. Normaaliin metsätalouteen kuuluvasta puunkorjuusta ei saa aiheutua kompensaatiovelvoitetta toisaalla samanlaisen luontotyypin alueella.

Kommentit toimenpideluonnoksista

Kommentit erityisesti luontotyyppi ja lajitavoitteita (artikla 4) sekä jokien vapauttamista (artikla 9) tukeviin toimenpiteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Meto kannattaa Helmi-, METSO- ja Nousu-ohjelmien hyödyntämistä ennallistamistyön keskeisinä välineinä. Toimenpiteiden tulee perustua vapaaehtoisuuteen, maanomistajien hyväksyttävyyteen sekä kustannustehokkuuteen. Erityisesti METSO-ohjelman rahoitus on turvattava pitkäjänteisesti.

Kommentit erityisesti meri- ja vesiekosysteemien (artikla 5) ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Meto kannattaa valuma-aluekohtaisen suunnittelun vahvistamista. Toimenpiteiden kohdentamisessa tulee painottaa vaikuttavuutta sekä luonnonhoidon ja elinkeinotoiminnan yhteensovittamista. Metsätaloudessa tulee ensisijaisesti hyödyntää neuvontaa, koulutusta ja kannustavia ohjauskeinoja.

Kommentit kaupunkiekosysteemialueiden kaupunkivihreää ja latvuspeittoa lisääviin toimenpiteisiin (artikla 8) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Meto pitää tärkeänä, että kunnille jätetään mahdollisuus valita paikallisesti tarkoituksenmukaisimmat keinot tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimenpiteiden rahoituksesta tulee huolehtia ennen uusien velvoitteiden asettamista.

Kommentit erityisesti pölyttäjäkantojen ja maatalousekosysteemien ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin (artiklat 10 ja 11) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Meto kannattaa kannustavia ja vapaaehtoisia toimintamalleja. Toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnissa tulee huomioida myös tuotannolliset vaikutukset sekä maanomistajien mahdollisuudet harjoittaa kannattavaa elinkeinotoimintaa.

Kommentit erityisesti metsäekosysteemien ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin (artikla 12) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Meto pitää tärkeänä metsänhoidon ja luonnonhoidon jatkuvaa kehittämistä. Talousmetsien luonnonhoitoa voidaan vahvistaa ilman merkittäviä uusia käyttörajoituksia. Suunnitelmassa esitetyt metsälain, metsätuholain ja muiden säädösten muutostarpeet edellyttävät perusteellisia vaikutusarvioita ennen jatkovalmistelua. Metsänomistajien valinnanvapaus sekä metsätalouden kannattavuus tulee turvata.

Meto korostaa erityisesti metsäalan osaamisen merkitystä. Metsänomistajien neuvontaa, metsäammattilaisten koulutusta sekä alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa tulee vahvistaa. Metsäalan asiantuntijat ovat avainasemassa tavoitteiden käytännön toteutuksessa.

Kommentit tietopuutteiden ja seurantavelvoitteiden täyttämiseksi ehdotettuihin toimenpiteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Meto pitää riittävää tietopohjaa onnistuneen toimeenpanon edellytyksenä. Seuranta- ja inventointivelvoitteet lisäävät merkittävästi Metsähallituksen, Metsäkeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja muiden toimijoiden työmäärää. Näihin tehtäviin on osoitettava riittävät

henkilöstö- ja talousresurssit. Uusia tehtäviä ei tule toteuttaa nykyisten resurssien puitteissa tai henkilöstöä vähentämällä.

Kommentit suunnitelman kustannuksiin ja rahoituspohjaa koskeviin toimenpiteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 5)

Meto pitää tärkeänä, että ennallistamisen kokonaiskustannukset, vaikutukset ja rahoitusvastuut arvioidaan läpinäkyvästi. Suunnitelmassa tunnistettu merkittävä rahoitusvaje osoittaa, että toimeenpanon taloudelliset edellytykset ovat vielä osin avoimia. Uusia velvoitteita ei tule asettaa ilman varmistettua rahoitusta.

Meto korostaa, että maanomistajille ja toiminnanharjoittajille aiheutuvat kustannukset sekä mahdolliset tulonmenetykset on korvattava oikeudenmukaisesti. Lisäksi EU-rahoituksen, METSO-ohjelman sekä muiden kannustinjärjestelmien hyödyntämistä tulee vahvistaa ennen uusien sääntelykeinojen käyttöönottoa.

Borgman Stefan
METO-Metsäalan Asiantuntijat ry